

Кафедра спеціальної освіти

Анотація

вибіркової навчальної дисципліни **«Реабілітація, габілітація, психокорекція в системі допомоги особам з РСА»**, що викладається в межах ОНП «Психолого-педагогічний супровід осіб з аутизмом» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю А6 Спеціальна освіта

Семестр 3 Обсяг дисципліни: загальна кількість годин – 90 (кредитів ЄКТС – 3), аудиторні години – 48 (лекції – 32, практичні заняття, семінари – 16).

Лектор: Островський Ігор Петрович, професор кафедри спеціальної освіти факультету педагогічної освіти, доктор технічних наук, голова Благодійного фонду «Львівський центр підтримки осіб із загальними розладами розвитку Відкрите серце», член правління ГО «Справа Кольпінга в Україні», консультант- психотерапевт Українського Товариства Системної та Короткотермінової Психотерапії та Інституту КІМ в Україні.

Анотація навчальної дисципліни:

Курс «Реабілітація, габілітація, психокорекція в системі допомоги особам з РСА» має чітку професійну спрямованість на підготовку фахівців, які працюватимуть з людьми, що потребують психологічної підтримки. Ці фахівці будуть навчені допомагати особам відновлювати психічну рівновагу, долати труднощі та розвивати навички для ефективного життя і роботи. Курс включає психокорекційні методи для роботи з психічною сферою, що дозволяє вдосконалювати самосвідомість, поведінку та професійні навички. Реабілітація допомагає відновити психічні та фізичні сили після психічних розладів або стресових подій, таких як катастрофи чи бойові дії. Фахівці, які можуть займатися реабілітацією одночасно будуть мати змогу працювати з людьми з психічними проблемами, можуть виконувати функції ерготерапевта (заняттєвого терапевта). «Габілітація» — це термін, що означає процес оздоровлення, який може бути пов'язаний з реабілітацією, тоді як «психокорекція» вказує на роботу з психікою, що відноситься до

психологічної терапії, зокрема, терапії TSR (терапія, орієнтована на рішення). Габілітація спрямована на розвиток навичок у тих, хто їх ще не має, включаючи комунікативні та професійні вміння. Психокорекція: включає методи, що допомагають змінити психічну сферу людини для покращення самосвідомості та поведінки. Ця професійна спрямованість означає, що курс готує фахівців до роботи в різних сферах, таких як соціальна, медична чи педагогічна для надання допомоги людям з РСА у кризових ситуаціях або для покращення якості їхнього життя

Мета курсу – ознайомити аспірантів із теоретичними засадами, принципами, методами та сучасними технологіями реабілітації, габілітації та психокорекції; сформувати практичні компетентності щодо планування, організації та проведення реабілітаційних і психокорекційних заходів для осіб різних вікових категорій; розвинути професійне мислення та готовність до міждисциплінарної співпраці у сфері психолого-педагогічної підтримки особистості. Загальною метою навчання, що поєднує реабілітацію, габілітацію та психокорекцію, є надання аспірантам комплексних знань та навичок для підтримки людей з РСА у поверненні до повноцінного та якісного життя, незважаючи на існуючі обмеження.

Завдання курсу:

1. Надання теоретичних знань та ознайомлення аспірантів із сучасною світовою та вітчизняною системами реабілітації, габілітації та психокорекції. Ознайомлення з видами реабілітації (наприклад, медичної, психічної) та їх застосуванням, а також способами діагностування порушень психічного здоров'я. Розуміння специфіки роботи з людьми, які ніколи не набудуть певних навичок, особливо у випадку вроджених інвалідностей. Ознайомлення з методами корекції неадаптивних моделей поведінки та мислення, особливо у випадку осіб з психічними проблемами.

2. Формування в аспірантів професійного інтересу до розвитку практичних навичок:

- діагностики: набуття навичок проведення функціональної діагностики;
- терапії: оволодіння техніками роботи з особами з особливими потребами, включаючи методи стимуляції розвитку, поведінково-когнітивну терапію або заняттєву терапію;
- співпраці: розвиток навичок роботи в міждисциплінарній терапевтичній команді за участю фахівців з різних галузей.

3. Формування установок і м'яких компетенцій:

- емпатії: підвищення обізнаності про виклики, з якими стикаються люди з інвалідністю або психічними розладами.

- комунікативної компетентності: навчання ефективного встановленню контакту з людьми, які перебувають у кризовій ситуації, та мотивуванню їх до терапії;

- промоції здоров'я: учасники курсу зможуть просувати ідеї щодо психічного здоров'я та здорового способу життя в громаді.

4. Розвиток соціальних та життєвих компетенцій:

- автономії: підтримка пацієнтів у підвищенні самостійності та життєвої кмітливості;

- активності: відновлення здатності до активного життя в соціальному та професійному середовищі;

- інтеграції: допомога в соціальній інтеграції, зокрема, через посередництво в доступі до соціальних та культурних послуг.

Курс призначений для фахівців (педагогів, психологів, терапевтів, медсестер). А також може бути корисним для батьків осіб з інвалідністю та опікунів.

Компетентність:

Покращувати здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до оцінювання та забезпечення якості виконуваних робіт, до адаптації та дії в новій ситуації. Використовувати ресурси та засоби інформаційних та комунікативних технологій для досягнення освітніх цілей, розвитку зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації, створення позитивного іміджу закладу.

Методи та форми навчання: лекції, презентації, інтерактивне навчання (робота в малих групах, мозковий штурм, дидактичні ігри, техніка акваріума; коопероване навчання, тренінгові вправи з розвитку сенситивності, толерантності та креативності), мікрОВикладання, розробка та представлення проєктів, дискусія. Комп'ютер, загальнонавживані комп'ютерні програми і операційні системи, мультимедійний проєктор, фліпчарт, маркери.

Рекомендована література:

1. Бех І. Д. Психокорекційна робота з особистістю. — Київ: Либідь, 2019.

2. Бондаренко О. Ф. Психологічна реабілітація: теорія і практика. — Київ: Центр учбової літератури, 2018.
3. Бурлаєнко Т. В. Психокорекція: методи, техніки, технології. — Харків: ХНПУ, 2017.
4. Вікова і педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін., - 2-е вид., дрпов. -К.: Каравела, 2009. - 400 с.
5. Гридковець Л., Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 3. Київ, 2018. 236 с.
6. Дегтяренко Т.М. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами : навчальний посібник / Т. М. Дегтяренко, Л. С. Вавіна. – Суми : Університетська книга, 2013. – 301 с.
7. Єжова Т. Є. Соціальна реабілітація дітей з інвалідністю : навч. посіб. / Т. Є. Єжова. – К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2011. – 284 с.
8. Карпенко О. Г. Основи реабілітації осіб з інвалідністю. — Львів: Світ, 2020.
9. Михальський А. В. Посттравматичний стресовий розлад: історичний огляд / А. В. Михальський, Ю. О. Царьов, 2011. – 688 с.
10. Мушкевич М. І. Габілітація та реабілітація осіб з особливими освітніми потребами. — Луцьк: Вежа-Друк, 2021.
11. Наугольник Л. Б. Психологія стресу: підручник / Л. Б. Наугольник. – Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 324 с.
12. Основи психотерапії: навчальний посібник // За ред.К. В. Седих, О. О. Фільц – К.: Академвидав, 2016.- 192.с.
13. Островська К., Сулятицький І., Островський І., Сайко Х., Сікорська Л. Розвиток психотерапевтичних технологій, реабілітація та консультування учасників операцій Об'єднаних сил – звіт про дослідницький проект
14. Пророк Н., Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. Київ, 2018. 208 с.
15. Романчук О. І. Теорія і практика психокорекції. — Тернопіль: Освіта, 2022.
16. Сулятицький І., Островська К., Осьодло В. Психолого-корекційний практикум травм війни: навчальний посібник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. – 396 с.
17. Туриніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій - К.: ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017.- 160 с.

18. Dahle K.-P. *Psychologische Kriminalprognose*. – Berlin: Freie Univ., 2005. – 240 s.
19. Raport z projektu badawczego „Rozwój technologii psychoterapeutycznych, rehabilitacji i poradnictwa uczestników operacji Sił Połączonych” // Konińskie
20. Schumann H., Schumann W. *Das Konzept Integrativer Methodik*. – Hannover, 1995. – 46 s.

Допоміжна

1. Служби раннього втручання в Україні: шлях до інтеграції / за наук. ред. Н. А. Бастун. – Київ : ІКЦ «Леста», 2005. – 182 с.
2. Архипова Є. Ф. Корекційно-логопедична робота у дітей /Є. Ф. Архипова. - М.: Астрель, 2008.
3. Калініна Л. В. Соціально-педагогічна реабілітація дітей з особливими потребами. — Харків, 2021.
4. Макарчук Н. Методичні основи професійно-трудової реабілітації дітей з порушеннями розумового розвитку / Н. Макарчук, О. Хованова // *Особлива дитина: навчання і виховання*. – 2014. – № 1 (69). – С. 38-47.
5. Малярчук Н. Г. Психологічна допомога: від габілітації до психокорекції. — Київ: Педагогічна думка, 2019.
6. Рібцун Ю.В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення: програмно-методичний комплекс / Ю.В. Рібцун. Тернопіль: Мандрівець, 2014. – 272с.
7. Скрипник Т. Технологія роботи над індивідуальною програмою розвитку для дитини з аутизмом / Т. Скрипник // *Особлива дитина: навчання і виховання*. – 2014. – № 1 (69). – С. 12-18.
8. Чеботарьова О. Особливості корекційно-реабілітаційної роботи з учнями із порушеннями опорно-рухового апарату / О. Чеботарьова // *Особлива дитина: навчання і виховання*. – 2013. – № 3 (67). – С. 16-21.
9. Шевченко Н. Ф. Соціально-психологічна реабілітація: навчальний посібник. — Одеса, 2016.
10. Corey, G. *Theory and Practice of Counseling and Psychotherapy*. — Cengage Learning, 2017.
11. Frankl, V. *Man's Search for Meaning*. — Beacon Press, 2006.

12. Rogers, C. *On Becoming a Person: A Therapist's View of Psychotherapy*. — Houghton Mifflin, 1995.
13. Seligman, M. *Flourish: A Visionary New Understanding of Happiness and Well-being*. — Free Press, 2011.

Інформаційні ресурси

1. <http://pedlib.ru/Books>
2. Studia Społeczno-Ekonomiczne(Online). - Tom 6,nr 2, 3, 4, czerwiec2020 (Vol. 6 No. June2020. - <https://ksse.pwsz.konin.edu.pl/przykladowa-strona>
3. www.aquarium.com.ua
4. Закон України «Про охорону дитинства» [Електронний ресурс]. —
5. Закон України «Про реабілітацію інвалідів в Україні» [Електронний ресурс].— Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2961-15>
6. Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 08.10.2007 р. № 623 «Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини з інвалідністю та Порядку їх складання» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1197-07>
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2000 р. № 1545 «Про схвалення Концепції ранньої соціальної реабілітації дітей з інвалідністю» [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1545-2000-%EF>
8. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2402-14>

Форма звітності

Мова навчання

Іспит

українська

Розглянуто на засіданні кафедри “17 ” червня 2025 р. Протокол № 13

В.о. завідувача кафедри

Мар'яна ПОРОДЬКО

Затверджено на Вченій
Протокол № 11

раді факультету “24” червня 2025 р.